

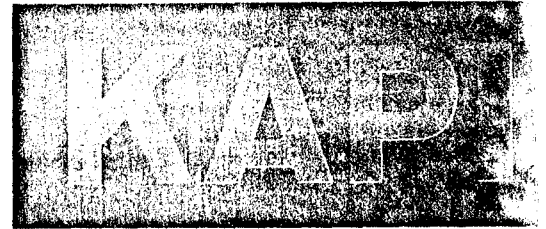
NYTT LYS PÅ 1940

Vi bebudet i forrige nummer at vi i dag ville bringe en Hartmann-artikkel om den politiske og militære bakgrunn for de vanskeligheter som oppsto for Forsvarets Overkommando i Norge etter at kongen og regjering forlot landet. Den kommer neste nummer. Som følge av den debatt de tidligere artiklene i denne serien har reist, og fordi vi har fått en rekke henvendelser om en mer grundig innføring i hva som egentlig skjedde i forbindelse med kapitulasjonsforhandlingene i 1940, har vi funnet det nødvendig å foreta en omprioritering.

I dagens artikkel legger derfor statsrådsrådgiver Sverre Hartmann fram ytterligere dokumentasjon både om den tysk-norske hovedavtalen i Trondheim av 10. juni 1940 og om den såkalte Narvikavtalen dagen etter.

Av stor interesse er det originaltelegram som den tyske øverstkommanderende, general von Falkenhorst, sendte den 10. juni om aftenen til rikskommissær Terboven: bare noen få timer etter at kapitulasjonsavtalen var undertegnet. Det forteller med all ønskelig tydelighet om hvordan von Falkenhorst oppfattet avtalen, nemlig som en full militær kapitulasjon. Den samme oppfatning har den tidligere generalstabssjef Buschenhagen når han ytrer seg utførlig i brev av 6. juni 1969 om Trondheimsforhandlingene. Han bekrefter uten noe som helst forbehold at han sammen med Roscher Nielsen inngikk i skriftlig form også tilleggsavtalen i Narvik.

Endelig viser det seg at generalmajor Roscher Nielsen ved sitt vitneprov i Jacobsen—Løberg-saken, selv intetanende har innrømmet sitt nærvær ved Narvikforhandlingene. Det forhandlingsresultat han mente å kunne knytte til Trondheimsforhandlingene ble i virkeligheten oppnådd dagen etter i Narvik.

Den avtalen som Forsvarets Overkommando inngikk med Den tyske Overkommando i Trondheim den 10. juni 1940, medførte en opphevelse av den faktiske krigstilstand og forpliktet forsvarssjefen med den norske forsvarsmakt, som han underskrev på vegne av, til ikke å gripe til våpen mot Tyskland eller dets allierte for krigens varighet. Det lar seg gjøre å føre bevis for dette på flere innbyrdes uavhengige grunnlag.

I og med undertegnelsen av Børnefjellsavtalen på Spionkop ved Narvik på morgenen den 10. juni, var samtlige norske gjenstående styrker i folkerettslig bindende form brakt til kapitulasjon, foruten at avtalen forpliktet Forsvarets Overkommando til å overholde alle tidligere inngåtte kapitulasjoner (fra 9. april til 9. juni 1940). Når derfor hovedforhandlingene mellom de to overkommandoer ble innledet to timer senere, forelå det ikke bare en rettslig bindende våpenstillstandsavtale mellom overkommandoene, trådt i kraft klokken 24 natten mellom 9. og 10. juni, men også en kapitulasjonsavtale som omfattet alle de norske styrker, alle de deler av den norske forsvarsmakt, som inntil dette tidspunkt klokken 24 hadde stått i kamp med den tyske forsvarsmakt. Den norske forsvarssjefens befullmektigede, oberstløytnant Ragnvald Roscher Nielsen, hadde hverken noen 6. divisjon eller andre enheter, det være seg fra hær, marine eller det mikroskopisk lille flyvåpen som var inkorporert i våre daværende to forsvarsgrener, å nedlegge våpnene for.

Enn mindre hadde oberstløytnant Roscher Nielsen noen avdelinger eller noen 6. divisjon å inngå våpenstillstandsavtale for, slik han har hevdet i sine vitneprov for retten både i 1947 og 1969. Våpenstillstandsavtalen var allerede inngått mellom overkommandoene, på norsk side av forsvarssjefen, general Ruge personlig på telegrafisk vei om ettermiddagen 9. juni med ikrafttreden fra midnatt, lenge før oberstløytnant Roscher Nielsen forlot det norske hovedkvarteret for å bli hentet til Trondheim av et tysk sjøfly. En del av de vidtrekkende misforståelsene om kapitulasjonens innhold og rekkevidde har sin opprinnelse i denne Roscher Nielsens beklagelige feilerindring, helt bortsett fra at vitneprovene ikke ved noen anledning har omfattet hele det avtalekompleks som oberstløytnant-

TRULASJONEN

ten på veg av forsvarssjefen knyttet sin underskrift til, ikke bare den 10., men også den 11. juni 1940.

Trondheimsavtalen er ikke vanskelig å forstå dersom man leser den sproglogisk riktig, og i hvert fall ikke tolker den mot ordlyden. Dessverre har avtalen aldri vært presentert i korrekt skikkelse for norske domstoler, aller minst i oversettelse. Det lyder utrolig, men er sant. Selv den passus i § 9 i den tyske originalutgaven som fastslår at den tyske tekst blir å legge til grunn, er uriktig oversatt og i stedet blitt til at den tyske tekst er avgjørende i tvilstilfelle. Når foreligger tvilstilfelle? Det følgende vil vise at feilaktige oversettelser på andre punkter har tåkelagt mulighetene for å oppdage de tvilstilfelle som har foreligget i rikt mon.

Fra første stund ble Trondheimsavtalen uriktig oversatt og uriktig satt opp i de forskjellige avskrifter. Disse feilaktige avskrifter er så blitt gjengangere i våre rettssaler, i domstolens premisser og avgjørelser og i vår historiske forskning.

Den grunnleggende feil foreligger ved oversettelsen av ordene «nachstehendes Abkommen» og «nachstehende ehrenvolle Bedingungen». Disse to uttrykk er konsekvent blitt oversatt med «følgende avtale» og «følgende ærefulle betingelser». Det skulle ha stått «nedenstående avtale» og «nedenstående ærefulle betingelser». Dessuten er ordet «avtale» blitt trukket ut av sin nøytrale sammenheng, det gjelder også i avskrifter av originalteksten med ordet «Abkommen», og plasert med sperret trykk for seg. Det er jevn godt med å sette ordet som overskrift i teksten, slik at man innbys til å oppfatte det som følger umiddelbart etter som innledningen på selve avtalen. Attpå til har man endret tegnsetningen, og det gjelder også det angivelig autentiske eksemplar i utenriksdepartementets arkiv. Ved at kolon etter «nedenstående ærefulle betingelser» er blitt fjernet, forsterkes ytterligere den ureflekterte forestillingen om at det som følger umiddelbart etter «følgende avtale» er en integrerende del av overenskomsten mellom partene. Så er ikke tilfelle.

Ordet «nachstehend» — «nedenstående» kan riktignok omfatte de ord og setninger som følger like etter. Men på samme måte som uttrykket «ovenstående» som re-

gel angår en plass som står et stykke oppe på siden, er forholdet tilsvarende når retningen er den motsatte. «Nedenstående avtale» refererer seg derfor til § 1 og de følgende paragrafer avtalen ut. Det innskutte ledd mellom «nedenstående avtale» og § 1 inneholder den nesten til kjedsomme-

lighet analyserte og forvrengte setning om de ærefulle betingelser som 6. divisjon ble innrømmet i erkjentlighet for sin tapre innsats og for sin allerede stedfunne nedleggelse (die Niederlegung) av våpnene. En slik honnør er ikke gjenstand for avtale mellom partene. Det er ikke noe man kon-

traktsmessig forplikter seg til å motta. Setningen: «I betraktning av 6. divisjons tapre holdning innrømmes den *nedenstående ærefulle betingelser*», er derfor logisk isolert fra selve avtalen og refererer seg til § 4 direkte og til den paragraf alene.

Når det i § 1 heter at samtlige

Øversettelse

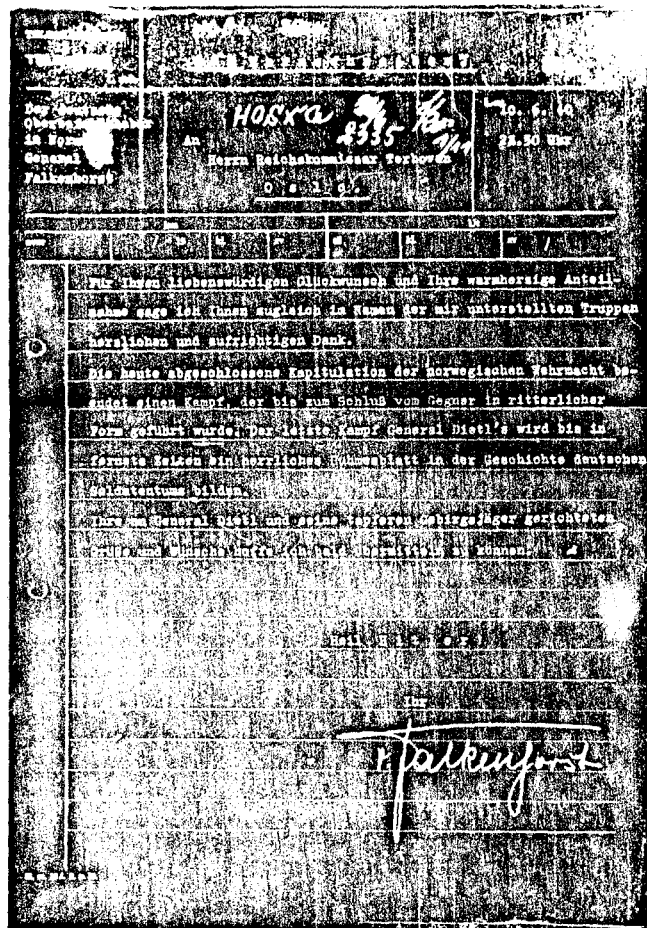
av fjernskrivertelegrammet av 10. juni 1940 fra den tyske øverstkommanderende i Norge, general von Falkenhorst (p. t. Trondheim) til rikskommissær Terboven, Oslo:

«For Deres elskverdige lykkønsning og Deres varmhjertede deltagelse ber jeg også på vegne av de tropper som står under meg å få fremføre en hjertelig og oppriktig takk.

Den i dag avsluttede kapitulasjon for den norske forsvarsmakt ender en kamp, som like til slutten ble ført ridderlig av vår motstander. General Dietls siste kamp vil langt inn i de fjerneste tider utgjøre et æresblad i den tyske militære historie.

De hilsener og ønsker som De har rettet til general Dietl og hans tapre fjelljegere håper jeg snart å kunne overbringe.

Hell Hitler!
Deres
v. Falkenhorst»

Teksten til dette fjernskrivertelegram fra — og underskrevet av — general von Falkenhorst til rikskommissær Terboven noen timer etter avslutningene av kapitulasjonsforhandlingene i Trondheim den 10. juni klokken 17, forteller med all ønskelig tydelighet hvordan den tyske øverstkommanderende oppfattet avtalen: Det var den norske forsvarsmakts kapitulasjon. Det samme uttrykk benyttes i den avtale som daværende oberstløytnant Roscher Nielsen underskrev ni dager senere, da det gjaldt fiksering av visse forhold under gjennomføringen av «den norske forsvarsmakts nedleggelse av våpnene».

Durchführungsbestimmungen

für die Übergabe der Waffen, des Geräts und der vorhandenen Vorräte an Munition, Brennstoff u.s.w. gemäß § 3 des Abkommens über die Waffen- und Ausrüstungs-Übergabe vom 10. Juni 40.

Zwischen dem deutschen Oberkommando in Norwegen, vertreten durch
Major M. S. F.

und dem norwegischen Oberkommando, vertreten durch
Oberstleutnant i.O. Roscher - Nielsen

sind folgendes festgelegt:

- 1) Das deutsche Oberkommando genehmigt Material, Munition, etc., das in der Gegend von Oslo, Drammen, Lillehammer und Verdal von den norwegischen Oberkommandos bis zur ordnungsgemäßen Übergabe an die Besatzung der 3. deutschen Luftdivision.
- 2) Das norwegische Oberkommando teilt in einer Liste die Namen der einzelnen Angehörigen des deutschen Oberkommandos mit, die sich unter der Aufsicht des norwegischen Oberkommandos zur Ausführung ihrer Aufgaben notwendige Hilfsmittel besorgen.
- 3) Die Übernahme durch die deutschen Militärstellen ist an der Hand der genehmigten deutschen Besatzungsbescheinigung in einfacher Form und in der, unter Aufsicht des norwegischen Oberkommandos und der deutschen Militärstellen, durch den norwegischen Oberkommandos zu vollziehen.
- 4) Das deutsche Oberkommando stellt sich vor, das norwegische Personal ganz oder teilweise in seinen eigenen Händen. Die Zahlung wurde die deutschen Militärstellen erfolgt. Die Kosten der Übernahme der deutschen Personal, die an den norwegischen Oberkommandos erfolgt, sind auf privaten Abrechnung und freiwillig von Seiten der norwegischen.
- 5) Sofern vor ordnungsgemäßer Übernahme die Lager des deutschen Personal aus den Lagern entnommen, in den Lagern sie der Lager auf besondere Mitteilung und mit Angabe der Dienststelle die Lager.
- 6) Alle weiteren Einzelheiten der Durchführung werden in Zukunft unmittelbar zwischen der 3. deutschen Luftdivision und dem 3. Militärkommando in Oslo, Drammen, Lillehammer, etc., geregelt.

Am 19. Juni 1940
deutsches Oberkommando
Norwegisches Oberkommando

**NYTT LYS
PÅ 1940**

Kapitulasjonsavtalens ordlyd: „Samtlige norske stridskrefter legger ned våpnene . . .”

norske stridskrefter forplikter seg til å legge ned våpnene og ikke gripe til dem (til våpen) for krigens varighet, er det i høy grad unaturlig å lese dette som innledning på de ærefulle betingelser. De «nedenstående ærefulle betingelser» inneholdes i overenskomsten § 4, og gjelder behandlingen av fangene og retten til å bære håndvåpen. For å illustrere dette har jeg utarbeidet en tenkt pringning på de ærefulle betingelser. De «nedenstående ærefulle betingelser» overst på side 17.)

Översettelse av Innledningen:

«GJENNOMFØRINGSBESTEMMELSER i samsvar med § 3 i avtalen av 10. juni om den norske forsvarsmakts våpennedleggelse.»

Dokumentet som er datert 19. juni 1940 er undertegnet av den tyske overkommando, av sambandsoffiseren, major Neef, og for den norske overkommando av oberstleutnant R. Roscher Nielsen. Dette er det eneste kjente kapitulasjonsdokument som foreligger i original. Og det viser at daværende oberstleutnant Roscher Nielsen har knyttet sin underskrift til en formulering som ikke etterlater noen tvil om hva hovedavtalen tok sikte på, ikke en våpenstillstand for 6. divisjon, men en våpennedleggelse eller kapitulasjon for hele den norske forsvarsmakt.

Zwischen dem Deutschen Oberkommando in Norwegen, vertreten durch Herrn Oberst im Generalstab Buschhausen, und dem norwegischen Oberkommando, vertreten durch Herrn Oberstleutnant i.O. Roscher - Nielsen ist heute nachstehendes Abkommen geschlossen worden:

In Anbetracht der tapferen Haltung der norwegischen W. M. V. wurden ihr für die Niederlegung des Waffen nachstehende ehrenvolle Bedingungen gemacht:

1. Die genannten norweg. Streitkräfte legen die Waffen nieder und werden die während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht wieder gegen das Deutsche Reich oder dessen Verbündete ergreifen.
2. Das norweg. Oberkommando übergibt zugleich die in seinem Bereich befindlichen deutschen Kriegsgefangenen sowie eine Liste über abtransportierter Verwundeter und Gefangener. Das Deutsche Oberkommando übernimmt die Aufsicht über die deutschen und die den alliierten Truppen entstehenden Verwundeten. Die künftige Betreuung übernehmen die zuständigen norwegischen Stellen.
3. Das norweg. Oberkommando veranlaßt die Niederlegung und Ausrückung aller vorhandenen Waffen, militärischen Fahrzeuge an Lande und zu Wasser, der vorhandenen Vorräte an Munition, Gerät, Brennstoffen, Schmierstoffen, Ersatzteilen und Sprengstoffen in unversehrtem Zustand. Bezüglich der vorhandenen Vorräte, die nicht abgeben werden können, wird ein vollständiges Verzeichnis übergeben, desgleichen über alle Schiffe über 100 Tonn. Das Deutsche Oberkommando

wird die für die Ernährung der Bevölkerung erforderlichen Fahrzeuge, welche ihm vollständig und eindeutig auf einer Liste zu bezeichnen sind, freigegeben.

4. Das Deutsche Oberkommando wird nach erfolgter Ausrückung der deutschen Kriegsgefangenen sowie der Waffen und Gegenstände die Ausrückung der nicht beruflich dienenden Offiziere, Unteroffiziere und Mannschaften in ihre Heimat bewilligen. Berufssoldaten haben die Wahl zwischen Abgabe ihres Ehrenwerts, in diesem Kriege nicht wieder gegen das Deutsche Reich oder seine Verbündeten die Waffen aufzunehmen, oder ehrenvoller Kriegsgefangenschaft. Die Offiziere verbleiben ihre persönlichen Waffen.
5. Das norweg. Oberkommando wird dem Deutschen Oberkommando nachgehend ein vollständiges Verzeichnis aller anliegenden Kampfmittel, z.B. Land- und Seeminen, Sprengen, verbleibende Sprengungen einschl. der von alliierten Truppen hergestellten, mit Legation sowie eine Skizze der sämtlichen vorhandenen Nachrichtenmittel (Draht, Funk usw.) übergeben. Das norweg. Oberkommando wird dem Deutschen Oberkommando alle erforderlichen, in seinem Bereich befindlichen Nachrichtenmittel und weiteren Ansmittel zur Bewältigung der in vorigen Absätzen bezeichneten Kampfmittel an Lande und zu Wasser zur Verfügung stellen. Das norwegische Oberkommando wird für die akzeptable Benutzbarkeit der Flugplätze, Bahnhöfe und Eisenbahnwege sorgen. Das norwegische Oberkommando wird sich zugleich der Benutzung der vorhandenen Nachrichtenmittel nach Verkehr mit dem Ausland vorbehalten und Versicherungen treffen, dass auch durch Zivilbehörden und Privatpersonen kein Funk-, Telefon- und Telegrafverkehr mit den gegen das Deutsche Reich im Kriege befindlichen Stellen stattfindet.

Kontrollnummer 84 177 Kontrollnummer 72 54		101
Ingeniør: 3 9/16 Werk: 2010 Werk: 1401		2.6. 20.10.40
Technische Zeichnung: 1 Technische Zeichnung: 2		Ta
SSD NUNG 2390 9/16 10350 GRUPPE RUEN 21, EINS C OSLO		
GEMEIN- NACHRICHTEN DER DEUTSCHEN SIND LEGENDE NORWEGISCHEN OBERKOMMANDO IN AUSSICHT GEGENWÄRTIG		
EINLEITUNG: IN ANERKENNUNG DER TAPFERKEIT HALTEN DER NORWEGISCHEN G. DIV. WERDEN IHR FÜR DIE NIEDERLEGUNG DER WAFFEN NACHSTEHENDE EHRERFOLLE BEDINGUNGEN GEWÄHRT:		
PAR 1) DIE NORWEGISCHEN STRATIKHALFTE ZU LAND, ZU WASSER UND IN DER LUFT LEGEN DIE WAFFEN NIEDER UND WERDEN DIE WAFFEN DER DACHEN DES GEGENWÄRTIGEN KRIEGES NICHT WIEDER GEBEN. DAS DEUTSCHE REICH WIRD SEINE VERBUNDENEN ANGREIFEN.		
PAR 2) DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO ÜBERNIMMT SUGLEICH DIE IN SEINEN GEWÄHRAM BEFINDLICHEN DEUTSCHEN ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.		
PAR 3) DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO VERANLÄSST FAMIZIUNG ZU LAND, ZU WASSER, ZU WASSER, ZU WASSER, ZU WASSER VONRETT ANRETTUNG GEGEN GEGENWÄRTIGEN KRIEGES UND		

1. DAS DEUTSCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

2. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

3. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

4. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

5. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

6. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

7. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

8. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

9. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

10. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

11. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

12. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

13. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

14. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

15. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

16. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

17. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

18. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

19. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

20. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

21. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

22. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

23. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

24. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

25. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

26. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

27. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

28. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

29. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

30. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

31. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

32. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

33. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

34. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

35. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

36. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

37. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

38. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

39. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

40. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

41. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

42. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

43. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

44. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

45. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

46. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

47. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

48. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

49. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

50. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

51. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

52. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

53. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

54. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

55. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

56. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

57. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

58. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

59. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

60. DAS NORWEGISCHE OBERKOMMANDO WIRD DER DEUTSCHEN
ANGRIEFSFANGENEN SOWIE EINE LISTE EINE ANTRANSFANGENEN
VERBUNDENEN UND GEFANGENEN.

Der Grenzverkehr mit Schweden und Finnland bleibt in dem wirtschaftlichen erforderlichen Umfang aufrechterhalten.

§ 6.

Das Norweg. Oberkommando wird auf Anforderung dem Deutschen Oberkommando Schiffe aus unter schwedischer Führung in dem erforderlichen Ausmaße für Wehrmachtstransporte gegen Vergütung zur Verfügung stellen.

§ 7.

Die bereits vom Norweg. Oberkommando eingeleitete Beschilsmachung wird auf die in Finnmark stehenden norweg. Truppen ausgedehnt. Die Bestimmungen über die Niederlegung und Ablieferung der Waffen, der Geräte usw. treffen auf die in gleichem Ausmaße an, ausgenommen sind 2 Btl. und 1 Btl. an der ostfinnmarkischen Grenze. Diese versehen bis zur endgültigen Regelung der Grenzschutz unter dem Befehl des Fylkesmanns von Finnmark und unter der Bezeichnung "Grenzschutz-Polizei-Bataillon" bzw. "Batterie" den Grenzschutz wie bisher.

§ 8.

Das Norweg. Oberkommando wird die zuständigen Behörden anweisen, den Forderungen der Deutschen Wehrmacht zum Schutz Norwegens und zur Sicherstellung der Schiffs- und Luftfahrt in Bezug auf Lotsen-Bezeichnungen und Leuchtfeuerzeichen sowie auf den Füllstoff zu entsprechen.

§ 9.

Dieses Abkommen tritt mit sofortiger Wirkung in Kraft. Zur Regelung von Einzelheiten seiner Durchführung ist der Verbindungsbeauftragte der Deutschen Wehrmacht beim Norweg. Oberkommando bevollmächtigt. Das Abkommen ist in 3 deutschen und 5 norweg. Ausfertigungen hergestellt. Für seine Auslegung ist der deutsche Text maßgebend.

Trondheim, den 10. Juni 1940

Dette dokument er på sett og vis det mest interessante av samtlige aktstykker vedrørende den norsk-tyske kapitulasjonsavtalen av 10. juni 1940. Hvorfor det er så viktig, fremgår av hovedteksten. Det dreier seg om et utkast til kapitulasjonsavtale som det fremskutte hovedkvarter for den tyske overkommando i Trondheim sendte stabens folkerettsakkyndige, overkrigsrettsdommer dr. Dobinsky som var blitt tilbake med reststaben på KNA-hotellet i Oslo, før forhandlingene begynte neste dag. Selve teksten til begynnelsen til på 2 lyder i oversettelse: «Hemmelig. Nedenstående betingelser er hva man har tatt sikte på overfor den norske overkommando:

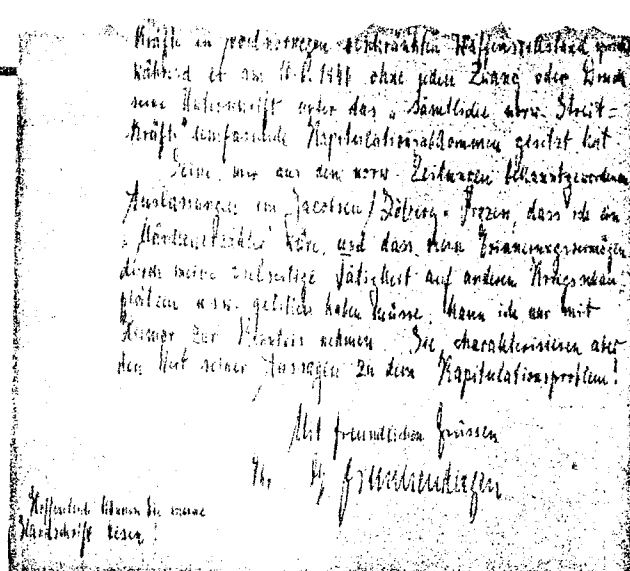
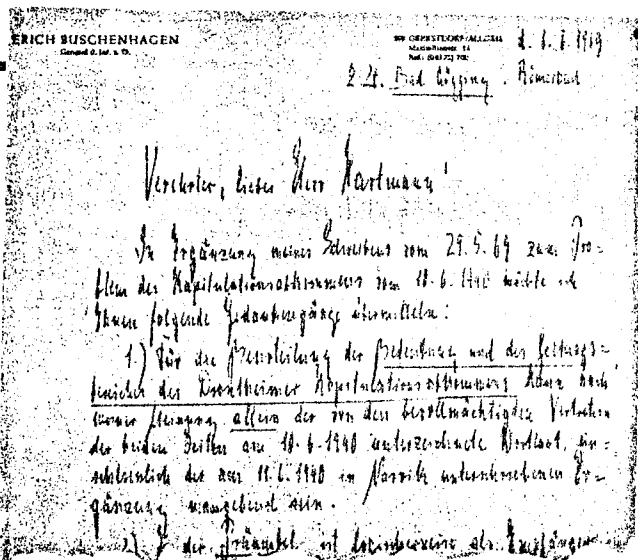
Innledning: I betraktning av den tapre holdning den norske 6. divisjon har vist, innrømmes den for nedleggelsen av våpnene nedenstående ærefulle betingelser:

Pa. 1) De norske stridskrefter til lands, til vanns og i luften legger ned våpnene og forplikter seg til ikke å gripe til dem (våpnene) under den pågående krig, det være seg mot det tyske rike eller dets forbundne.»

De tre sidene utgjør den fulle tyske tekst til kapitulasjonsavtalen den 10. juni 1940 klokken 17 i Trondheim. Det er en avskrift fra det tyske utenriksministeriets politiske arkiv i Bonn — med løpende numre 022146-48 og referanse til Pol I M 8299 g, bilag 1. De viktigste bestemmelsene er § 1 hvorefter samtlige norske stridskrefter legger ned våpnene og forplikter seg for den pågående krigs varighet til ikke å gripe til våpen igjen mot det tyske rike eller dets forbundne.

§ 4 er den del av avtalen som inneholder de «nedenstående ærefulle betingelser» som er nevnt i honnortillegget for § 1 i selve avtaleteksten. § 7 inneholder bestemmelsene om foreløpig ordning av den militære grensevakt i Øst-Finnmark. De to bataljoner og det ene batteri skal stå under fylkesmannens ordre. Det er denne § 7 som ble endret og supplert gjennom punkt 1 i Narvikavtalen av 11. juni.

§ 9 viser at det utelukkende er den tyske tekst som har gyldighet for forståelsen av avtalen.

Oversettelse av general Erich Buschenhagens brev til Sverre Hartmann den 6. juni 1969.

Ærede, kjære herr Hartmann!

Som supplement til min skrivelse av 29.5.69 angående problemet kapitulasjonsavtalen av 10.6.1940 skal jeg få meddele følgende overveielser:

1.) For vurderingen av betydningen av og gyldighetsområdet for kapitalasjonsavtalen i Trondheim kan etter min mening utelukkende den ordlyd som de befulmektigede representanter for de to parter undertegnet den 10. 6. 1940, inklusive det supplement som ble undertegnet i Narvik den 11. 6. 1940 ha relevans.

2.) I preambelen står helt logisk den norske 6. divisjon som mot-tager av kapitulasjonsbetingelsene, da den — bortsett fra noen mindre norske rest-kampavdelinger i Syd-Norge — etter at de allierte tropper trakk seg ut av Norge var Tysklands eneste kjempende motstander på norsk territorium og dermed den siste aktive representant for den norske forsvarsmakt.

Likewise logisk tok selve avtalen sikte på — ikke bare 6. divisjon, men samtlige norske stridskrefter inklusive dem, som allerede tidligere uten noen formell kapitulasjonsavtale hadde lagt ned våpnene og befant seg i tysk krigsfangenskap. Også for dem måtte det treffes bestemmelser. Denne betydning av avtalen av 10. juni 1940 at den omfattet alle norske stridskrefter fremgår uomstøttelig av ordlyden og av den kjensgjerning, at den ble mottatt og underskrevet, ikke bare av en representant for 6. divisjon, men av den befullektigede for den norske øverstkommanderende, general Ruge, som selv betegnet seg som «Øverstkommanderende for de norske land- og sjøstridskrefter». (Sml. Forsvarssjefens skrivelse til major Neef av 17. juni 1940.)

Hva angår uttrykket «nachstehendes Abkommen» — «nedenstående avtale» bekrefter jeg Deres oppfatning. Det betyr ikke det «følgende», men den «lenger nede stående» avtale.

3) Med undertegnelsen av avtalen av 10. 6. 40 ble krigshandlingene og dermed krigstilstanden i hele Norge ansett for avsluttet både fra tysk, svensk og norsk side. Det fremgår av følgende kiensgierninger:

a) De mindre norske stridskampgrupper som ennå befant seg i Syd-Norge løste seg opp, respektive la ned våpnene.

b) De norske krigsfanger ble løslatt av den tyske overkommando ikke bare innen kampområdet for 6. divisjon, men på det samlede

norske territorium. Jeg bemærker: Hvilken stat ville frigi krigsfangene i et land, hvis den befandt sig i krigstilstand med dette land?

Demobiliseringen ble gjennomført hos alle tre forsvarsgrener i hele Norge, ikke bare i Nord-Norge.

c.) Den svenske regjering frigir de internerte norske soldater, derunder især de soldater som hørte til 1. divisjon som fra Syd-Norge var gått over til Sverige.

d.) De norske generaler, som ikke hadde bundet seg ved æresord, unnlot å sette iverk motstandshandlinger mot «den tyske fiende», noe de ville ha vært forpliktet til etter sin embedseds.

e.) General Ruge benyttet seg aldri av anledningen til å komme unna det tyske fangenskap, noe som ville ha vært en lett sak for ham i Oslo. Han korresponderte gjentagende med den tyske overkommando.

General Erichsen [ikke Eriksen] sjef for den norske 6. divisjon besøkte meg etter at han var vendt hjem fra den svenske internering og førte en militær-venskapelig samtale med meg om de kamper som hans divisjon hadde ført. Han tenkte ikke på å fortsette krigshandlingene.

4) Til de utsagn som general Roscher Nielsen kom med i året 1947 og som Oslo Byrett under Jacobsen/Løberg-prosessen sendte meg i utdrag til orientering med anmodning om min stillingtagen har jeg gitt et svar, som jeg vedlegger til foretørlig kunnskap.

Før meg er det uforståelig at en tidligere generalstabsoffiser ikke kjenner forskjellen på vapenstillstand og våpenedleggelse (kapitulasjon) og at han taler om en lokal våpenstillstand begrenset til landstridskreftene i Nord-Norge, mens han den 10. 6. 1940 uten noen form for tvang eller press satte sin underskrift på den kapulasjonsavtale som omfattet «samtlige norske stridskrefter».

Hans ytringer gjengitt i norske aviser fra Jacobsen/Løberg-saken, og som går ut på at jeg er en «eventyrtforteller» og at min hukommelse skulle ha blitt svekket (skadelidende) på grunn av min mangesidige virksomhet på andre krigsskueplasser o.s.v. kan jeg bare ta til etterretning med humor. Men de karakteriserer verdien av hans uttalelser om kapitulasjonsproblemet.

Med vennlige hilsener

Deres E. Buschenhagen (sign.)

Forhåpentlig kan De lese min håndskrift!

Den tyske generalstabssjef i Norge 1940/42, daværende oberst Erich Buschenhagen, fotografert i 1940 og 1957. Det var Buschenhagen som på vegne av von Falkenhorst førte hovedforhandlingene om kapitulasjonen i Trondheim den 10. juni og dagen etter i Narvik. I tillegg til den erfaring Hartmann har høstet om hans pålitelighet som historisk kilde, kan det være av interesse å sitere hva den norskfødte professor, H. P. Krosby uttaler. Krosby, nå chairman for det historiske fakultet ved Albany University, New York, har skrevet et par verdifulle verk om det tysk-finsk-russiske forhold 1940/41 og har herunder kunnet prøve gehalten av Buschenhagens opplysninger mot et enormt primærmateriale i de amerikanske mikrofilmer fra den tyske overkommando m.m. I forordet til hans bok fra desember 1967 heter det: «I løpet av en fireårs-periode besvarte han hvert spørsmål han fikk omtenksomt, presist og – vurdert på bakgrunn av opplysninger fra hans egen stab, opplysninger som var utilgjengelige for ham – nøyaktig. Heldigvis for meg var hans hukommelse bemerkelsesverdig, og hans talmødighet grenseløs.

NYTT LYS PÅ 1940

«Nedenstående»

(Denne privatrettslige avtale turde være egnet til å klargjøre poenget).

Mellem firma Antirust A/S og direktør Stålberg er idag inngått nedenstående avtale:

I betraktning av direktør Stålbergs mangeårige virksomhet i firmaets tjeneste, innrømmes direktøren nedenstående særlige fordeler:

§ 1. Direktør Stålberg trekker seg med øyeblikkelig virkning ut av firmaet.

§ 2. ...

§ 3. ...

§ 4. Firmaet overlater direktør Stålberg til gamle skrive-maskiner, en leiestol i mahogni samt innrømmer direktøren adgang til å bruke firmaets emblem på sitt private brevpapir.

§ 5. ...

§ 6. Kontrakten er satt på riksmål og på nynorsk. Ved tolkningen av avtalen legges riksmålsteksten til grunn. For Firma Antirust A/S

H. Nickelsen Stålberg
(sign.) (sign.)

Etter dette turde det ikke være så vanskelig å lese avtalen som den bør leses: den tysk-norske hovedavtale i Trondheim av 10. juni 1940 er en generell kapitulasjonsavtale inngått etter de strenge folkerettslige forpliktelser i Haager landkrigsreglementets artikkel 35. Den forplikter Forsvarets Overkommando til ikke å gripe til våpen for krigens varighet. Brudd på en slik avtale er «war crime». Dermed opphevet avtalen den faktiske krigstilstand.

Man kan imidlertid komme til samme resultat ved å ta for seg innledningen til avtalen mellom major Neef og oberstløytnant Roscher Nielsen av 19. juni 1940 som inneholder gjennomføringsbestemmelser om den norske forsvarsmakts våpennedleggelse. Der er formuleringen utvetydig klar og foreligger i et dokument som virkelig er undertegnet av general Ruges befullmektigede, oberstløytnant Roscher Nielsen.

Videre kan man også støtte seg til et dokument som hører til forarbeidene til kapitulasjonsavtalen. Interessant nok dreier det seg om et dokument som tidligere er blitt sitert i utdrag for å underbygge en ganske annen konklusjon, nemlig at Trondheimavtalen var en lokal affære og bare gjaldt 6. divisjon. I redegjørelsen til det nordiske historikermøtet i Helsingfors i august 1957 om Norsk utenrikspolitikk 1939—41, fremholdt professor Skodvin på side 157 bl. a. følgende som også er kommet med på sidene 40/41 i boken med fellestitelen «Mellom nøytrale og allierte»:

«I det utkastet som er utarbeidd i Trondheim og lagt fram til godkjenning for det tyske hovedkvarteret i Oslo om kvelden den 9. juni, heiter det i § 1: «Die norwegischen Streitkräfte zu Land, zu Wasser und in der Luft legen die Waffen nieder...» Utkastet var sendt tilbake til Trondheim same kveld kl. 22.15 og har på dette punktet same ordlyd. Endringa til «die gesamten norwegischen Streitkräfte» har altså kome inn i Trondheim etter dette tidspunkt, og det ligg nær å tenkja seg at formuleringa er endra då det vart klart at dei norske forhandlingane ikkje hadde fullmakt til å forhandle om alle land-, sjø- og luftstridskrefter, men berre om dei styrkar som på dette tidspunkt var att i landet og som uspesifisert vart kalla «die gesamten...»

Etter dette er det i hvert fall på det rene at professor Skodvin anså den opprinnelige formulering som en forpliktelse som omfattet den samlede norske forsvarsmakt. Han har neppe rett i at endringen til «die gesamten norwegischen Streitkräfte» medfører en innsnevring av bestemmelsen. I virkeligheten er ordet «gesamten», «samtlige», et uttrykk som om mulig er enda mer omfattende. Avgjørende er imidlertid en feil ved professor Skodvins presentasjon av dokumentet. Han unnlot å sitere det som sto foran paragraf 1, nemlig honnørtillegget om 6. divisjon. Og det er nettopp denne henvisning til 6. divisjon som har ført til misforståelsen om den sanne rekkevidde av kapitulasjonsavtalen i Trondheim. Nå viser det seg at honnørtillegget om 6. divisjon har stått uendret fra utkastet til selve avtaleteksten som ble undertegnet klokken 17 den påfølgende dag. Når § 1 ikke var berørt av dette tillegget så lenge den opprinnelige tekst ble opprettholdt, kunne man selvfølgelig ikke mobilisere «6. divisjon» mot § 1, selv om bestemmelsen gjennomgår en redaksjonell endring.

Det betyr med andre ord at kapitulasjonsavtalens § 1 kan og må leses etter sitt fulle pålydende.

I det foregående har det latt seg gjøre å vise på fire forskjellige grunnlag at den tysk-norske avtalen i Trondheim på ingen måte var noen lokal affære. Beviset for at det var den norske forsvarsmakts kapitulasjon har kunnet føres ved en filologisk logisk tolkning av avtaleteksten, ved å sammenholde utkastet til avtalens hovedbestemmelse i § 1 med den endelige redaksjon av paragrafen som i virkeligheten er enda mer omfattende enn uttrykket «de norske stridskrefter til lands, til vanns og i luften». Videre ved å gjøre

Zwischen dem deutschen Oberkommando in Trondheim, vertreten durch

Herrn Oberst im Generalstabe Buschenhagen, und dem norwegischen Oberkommando, vertreten durch

Herrn Oberstleutnant im Generalstabe T. Roscher die folgende

Abkommen geschlossen worden:

In Anbetracht der tiefen Stellung der norwegischen 6. Division werden ihr für die Niederlegung der Waffen die stehende ehrenvolle Bedingungen gewährt.

Die gesamten norwegischen Streitkräfte legen die Waffen nieder und werden sie während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht wieder gegen das Deutsche Reich oder dessen Verbündete angreifen.

Das norwegische Oberkommando übergibt so gleich die in diesem Abkommen bezeichneten deutschen Streitkräfte...

Dette utsnitt av det eksemplar av kapitulasjonsavtalen av 10. juni som general Ruge sendte med kurér ekspedisjonen av 12. juni 1940, er bemerkelsesverdig. Sammenlignet med faksimilen av den tyske korrekte tekst fra utenriksministeriet i Bonn bemerker man at ordet «Abkommen» (avtale) er satt med sperrert trykk, slik at ordet «nachenstehendes» — «nedenstående» — som det står logisk bundet sammen med glir i bakgrunnen, mens ordet «Avtale» markerer at selve avtaleteksten begynner. Når så det annet kolon, umiddelbart før paragraf 1, er blitt erstattet med et punktum, forsterkes inntrykket av at selve avtalen begynner umiddelbart etter «Abkommen». Under de omstendigheter er det ikke rart at man tror det er en avtale for 6. divisjon, noe som utvilsomt har ført til at Londonregjeringen ikke har festet seg ved den. Som bekjent husket hverken Nygaardsvold, utenriksminister Koht eller forsvarsminister Ljungberg å ha sett avtalen i august 1940, da de ble eksaminert under forundersøkelsen til Skancke-saken 1947.

Dette eksemplar av kapitulasjonsavtalen fulgte regjeringsarkivene i London tilbake til utenriksdepartementets arkiv i Oslo. Denne uriktige avskrift har funnet veien til våre domstoler. Og det har unektelig satt sine spor på tolkningen.

det klart at tillegget om de ærefulle betingelser til 6. divisjon også var plassert foran § 1, da denne hovedbestemmelse under ingen omstendighet kunne oppfattes som noe annet og mindre enn de norske stridskrefter til lands, til vanns og i luften. Og for det fjerdet ved å henvise til oberstløytnant Roscher Nielsens egen underskrift på det dokumentet som etter sin ordlyd ikke innbyr til noen usikkerhet om hva der står.

I sin vitneforklaring for Oslo byrett i Jacobsen/Loberg-saken 20. mars i år fortalte generalmajor Roscher Nielsen bl. a. om hva han oppnådde under kapitulasjonsforhandlingene i Trondheim. Det heter i Arbeiderbladets referat dagen etter, 21. mars, side 15:

«Det jeg oppnådde under Trondheim-forhandlingene var at æresordet om ikke igjen å gripe til våpen, skulle begrense seg til hva tyskerne kalte yrkessoldater, det ville i Norge si yrkesoffiserene. Det ble oppnådd at det ikke skulle gjøres gjeldende for vernepliktige offiserer.»

Hvis Arbeiderbladets referat er nøyaktig, må Roscher Nielsen her ha forvekslet vernepliktige offiserer med distriktoffiserer.

For det var den siste kategori som ble holdt utenfor yrkesoffiserbegrepet og derfor slapp valget mellom å avgi æresord eller å gå i fangenskap. Men det foreligger en annen endringsforskyvning hos general Roscher Nielsen som uenkelig er ganske interessant. For han mener å erindre at denne unntagsordning for «distriktoffiserene» kom i stand under forhandlingene i Trondheim. I virkeligheten ble dette spørsmål først avgjort den 11. juni, under drøttelsene som resulterte i Narvikavtalen. Og det er punkt 2 i Narvikavtalen som fastslår at distriktoffiserene ikke skulle regnes til yrkesoffiserer. Dermed har man, såvidt skjønnes, en klar bekreftelse på det Roscher Nielsen benekter, nemlig at han har vært med på Narvikavtalen, som general Buschenhagen så ettertrykkelig har stadfestet. General Roscher Nielsens rettlige forklaring i Oslo Byrett synes dermed å ha fastslått hans egen medvirkning ved opprettelsen av Narvikavtalen.

en
inn
ste
stad